

Побудова Міцного Фундаменту

Відданість, Мета та Довіра

Дааджі

Послання з нагоди святкування золотого ювілею
Йога Ашрама в м. Шахджаханпур

2й заїзд: 16-18 лютого 2026 року

Побудова Міцного Фундаменту

Відданість, Мета та Довіра

Дорогі друзі,

Упродовж кількох останніх днів цього Золотого ювілею ми розмірковували над двома питаннями, що сягають самої глибини духовного життя.

- У посланні *«Розділене Серце»* ми досліджували давню війну між бажанням і прагненням. Там описано шукача, який знає, що є правильним, але в мить, коли треба зробити вибір, його зносить хвилиною.
- У посланні *«Пробудження Призначення»* ми розглядали дивний параліч душі, яка має всю необхідну енергію, але втратила свою мету — причину рухатися вперед.

Та існує ще й третій ворог; той, що не розділяє серце і не присипляє полум'я, а діє значно тонше. Він чекає, поки серце зробить вибір, поки спалахне вогонь і практика почне приносити справжні плоди — і тоді шепоче: **«Ти впевнений?»**

Цей ворог — сумнів. І з усіх трьох він, можливо, найнебезпечніший, бо не нападає на тих, хто зазнав поразки. Він атакує тих, хто досягає успіху, але відмовляється в це повірити.

Не довіряючи власному досвіду

Один із наших наставників звернувся до мене щодо ситуації із сестрою-абг'ясі у його центрі. Вона медитувала одинадцять років — одинадцять стійких років. Вона говорила про спокій, що наповнював її ранки, про терпіння, яке поступово замінило її колишню імпульсивність, про нову здатність перебувати в дискомфорті, не тягнучись одразу до телефону.

І все ж вона додавала — з тихим неспокоєм людини, яка стоїть у саду й вагається, чи справді настала весна: «Чи це справжнє, чи я просто обманю себе?»

Інший абг'ясі хотів відповісти: «Пані, якщо самообман приніс вам одинадцять років внутрішнього миру, будь ласка, напишіть книгу». Самообман решти з нас приводить до тривоги і це називають реалізмом.

Замисліться: якщо цей так званий самообман дав одинадцять років спокою, чи не заслуговує він трохи більшої довіри? І чому ми не сумніваємося у своїх тривогах з такою ж легкістю, навіть якщо вони не приносять нам нічого, окрім неспокою?

Ця сестра-абг'ясі мала все, окрім одного — того, що зробило б це по-справжньому вагомим: **довіри до власного досвіду**.

Подумайте про її становище у світлі того, про що ми вже говорили. Її серце не було розділеним; вона зробила мудрий вибір, і її внутрішній вогонь був запалений. Вона практикувала щоранку, і, на відміну від чоловіка за п'ятдесят із «*Розділеного Серця*», її не розривало між прагненням і бажанням.

Вона також не була тією молодою жінкою з «Пробудження Призначення», чия мотивація зникла. В неї була дисципліна, мета й позитивні результати.

І все ж вона стояла паралізована, бо в неї закрався сумнів. Її застій виник не через брак дисципліни чи прагнення, а через невпевненість у собі — тонкий, тихий, та руйнівний сумнів.

Саме тому сумнів заслуговує на окрему розмову. Якщо бажання атакує волю, а лінь — енергію, то сумнів атакує щось глибше: здатність розпізнати власну трансформацію.

Тонка отрута сумніву

Сумнів відрізняється від допитливості, бо допитливість відчиняє двері, а сумнів забиває їх цвяхами, а потім стоїть біля них й нарікає на погану вентиляцію. Сахадж Марг дбайливо розрізняє *विके (вівека)*, питання на основі розпізнавання, що веде до мудрості, і *संशं य (саншай)*, роз'їдаючий сумнів, що отруює сприйняття.

Конструктивний запит запитує: «Чи це правда?» Він шукає відповіді на «що», «як», «де» і «чому».

Руйнівний сумнів запитує: «Чи я здатний?» — і затьмарює розуміння.

Сахадж Марг дбайливо розрізняє विके (вівека), питання на основі розпізнавання, що веде до мудрості, і संशं य (саншай), роз'їдаючий сумнів, що отруює сприйняття.

Один шукає ясності, інший ставить під сумнів саму ідентичність. А коли ви починаєте сумніватися у власній ідентичності, ви, по суті, сперечаєтеся з дзеркалом.

У *«Розділеному Серці»* ми розмірковували над образом двох вовків усередині нас — один уособлює нашу вищу природу, інший — нижчі імпульси. Ми зрозуміли, що перемагає той, кого ми годуємо.

Сумнів — це жоден із вовків. Сумнів — це голос, що каже: годувати їх узагалі безглуздо. Він сидить поза битвою і шепоче, що жоден із вовків не є справжнім, що їжа — уявна, а вся духовна подорож — це лише історія, яку ви самі собі розповідаєте. Саме тому він тонший за бажання чи інертність. Сумнів не змагається з прагненням — він розмиває сам ґрунт, на якому воно стоїть.

Є прекрасний епізод, що показує, наскільки глибоко сягає територія сумніву. Коли Бабуджі увійшов у Центральний Регіон — найвитонченіший план духовного досвіду — він не знайшов там жодних ознак, які ми зазвичай пов'язуємо з досягненням: ані блаженства, ані видінь, чи будь-яких «феєрверків». Це здавалося зовсім нічим для розуму, звиклого до спецефектів. Він зізнався Лаладжі: «Мої попередні дні були набагато кращими. Це відчувається як ніщо». Лаладжі просто запитав: «Чи прибрати цей стан?» І Бабуджі миттєво відповів: «Ні, мій Майстре. Якщо ти це зробиш, це буде мій останній подих».

У тому стані Бабуджі не знаходив ні краси, ні привабливості, ні впізнаваного задоволення. І все ж той, хто його скуштував, вже не міг без нього існувати. Це те, що лежить поза юрисдикцією сумніву: стан, настільки вплетений у буття, що його усунення

дорівнювало б небуттю. Душа не сперечається про те, що вона знає.

Це схоже на відкриття досконалої симетрії в самому центрі свого ества. Вона не сяє і не збуджує почуттів. Але щойно цей внутрішній баланс пізнано, життя стає стійким і цілісним. Усунь його — і симетрія зруйнується, а людина втратить рівновагу.

Архітектура впевненості

Латинське *con-fidare* означає «з довірою». Воно не гарантує успіху, але свідчить про глибоку довіру до здатності пройти через усе, що приносить життя.

Сумнів розщеплює цю довіру. Латинське *dubius* походить від кореня, що означає «два», натякаючи на подвійність або розділення. Розум роздвоюється на того, хто діє, і того, хто критикує, — це ніби ви найняли внутрішнього суддю, який ніколи не відпочиває.

Сумнів маскується під пошук істини, і коли дія, обтяжена сумнівом, зазнає невдачі через вагання, він сам собі підтверджує правоту: «Я ж казав!» Так сумнів створює власні докази, породжуючи наслідки, що підтверджують його позицію — надзвичайно нечесний прийом для того, хто нібито шукає правду.

Це схоже на відкриття досконалої симетрії в самому центрі свого ества. Вона не сяє і не збуджує почуттів. Але щойно цей внутрішній баланс пізнано, життя стає стійким і цілісним.

У «Пробудженні Призначення» ми говорили, що лінь — це не брак енергії, а енергія без мети. Сумнів діє подібно. Сумнів — це не відсутність досвіду, а досвід без довіри. Лінивий має паливо, але не має вогню. Той, хто сумнівається, має і паливо, і вогонь, але постійно перевіряє, чи це полум'я є справжнім, і в цих перевірках дозволяє йому згаснути.

«*Bhagavad-Gīta*» є безкомпромісною, вона говорить нам *саміайātмā вінаійātі*: людина, сповнена сумніву, гине.

Той, хто сумнівається у своїй практиці, починає сумніватися у своєму шляху. Той, хто сумнівається у своєму шляху, починає сумніватися у своєму провіднику. Той, хто сумнівається у своєму провіднику, починає сумніватися у керівництві як такому.

Кожен сумнів — це як витягнути нитку за ниткою зі светра а потім дивуватися, чому раптом стало холодно. Ви поступово руйнуєте структуру, шматочок за шматочком — доки нічого не лишається.

А як же смирення? Смирення — це не сумнів. Смирення каже: «Я не знаю всього», тоді як сумнів каже: «Я недостатній». Одне відчиняє двері зростанню, інше зачиняє їх і ковтає ключ.

Пригадайте метафору мосту з «*Розділеного Серця*». Ми говорили про те, як повторні поразки створюють мікротріщини у силі волі. Невидимі пошкодження накопичуються, поки невелике перевантаження не спричинить катастрофічний обвал. Сумнів робить те саме з вірою. Кожного разу, коли досвід знецінюється, кожного разу, коли внутрішній голос каже: «Це лише уява», — у структурі довіри з'являється мікротріщина. Ззовні віра може виглядати міцною, але пошкодження —

всередині. І настає день, коли те, що мало бути легким похитуванням, стає повним крахом упевненості. Не тому, що практика підвела, а тому, що накопичене знецінення нарешті зруйнувало фундамент.

Ось він — тріснутий фундамент; зруйнований не поразкою, а відмовою визнати успіх.

Мужність: протиотрута від сумніву

Якщо ви намагалися боротися із сумнівом безпосередньо, ви боролися на його території — на його домашньому полі. А там його майже неможливо перемогти. Розум, що вступає з сумнівом у дебати, уже програв, бо сумнів має нескінченні боєприпаси й абсолютно не зацікавлений у висновках.

Уявіть сумнів як постійного пасажира у транспортному засобі вашого життя. Йому дозволено говорити, він може розлого описувати катастрофи. Може передбачити шістнадцять способів, чому усе піде не так як слід. Але йому ніколи не слід дозволяти торкатися керма.

Інакше кажучи, сумнів може попереджати, коментувати чи сигналізувати тривогу — але не дозволяйте йому керувати вашим життям.

Уявіть сумнів як постійного пасажира у транспортному засобі вашого життя. Йому дозволено говорити, він може розлого описувати катастрофи. Може передбачити шістнадцять способів, чому усе піде не так як слід. Але йому ніколи не слід дозволяти торкатися керма.

У «Розділеному Серці» ми бачили, що війна між бажанням і прагненням вирається не боротьбою з нижчим потягом, а підсиленням вищого прагнення, доки воно не поглине все інше. Той самий принцип діє і тут. Ви не переможете сумнів, сперечаючись із ним. Ви переможете його, накопичуючи стільки безпосереднього досвіду, що суперечка стає недоречною. Той, хто скуштував мед, не потребує дискусій про існування солодкого.

Отже, протиотрута від сумніву — це безпосередній досвід і мужність. Мужність дозволяє сумніву існувати, але відмовляє йому в праві вето на дію. Безпосередній досвід розчиняє його повністю.

Віра ж діє інакше, аніж сумнів або впевненість. Вона не сперечається. Вона просто стоїть на землі, по якій уже пройшла, і каже: **це тримає.**

Траєкторія зростання

Духовність у своїй суті — це мистецтво пережити те, що ми довго вважали лише переконаннями. Ми починаємо з позичених слів — «Бог є любов» чи «душа безсмертна». Це прекрасні вірування, але вірування — як векселі. Поки платіж не надійшов, сумнів шепоче: «А що, як цей вексель нічого не вартий?»

У «Пробудженні Призначення» ми зауважили: коли так звану ліниву людину щось по-справжньому захоплює, вона не втомлюється, не їсть і працює всю ніч без нарікань. Це означає, що енергія була завжди — бракувало лише полум'я. Тут є паралель. Коли досвід справді приходить, коли медитатор

відчуває щось безпомилкове в грудях, інтелектуальна дискусія про те, чи працює медитація, стає абсурдною. Досвід приходив завжди — бракувало довіри.

Шлях від вірування до досвіду має точну траєкторію. Спочатку ми відчуваємо. Щось пробуджується в серці під час медитації — не ідея про Божественне, а відчуття зустрічі із Ним. Але відчуття все ще є гостем: приходить і йде.

Далі йде наближення. Ми починаємо ставати тим, що ми відчуваємо достатньо часто. Терпіння, яке раніше з'являлося лише під час медитації, тепер проявляється на світлофорах. Тиша, що була гостем, стає мешканцем, а згодом — господарем. І настає глибший зсув. Ми більше не «практикуємо» терпіння — ми стаємо терплячими.

Ланцюг зростання починається з тихого рішення, прийнятого до світанку: я сяду. Не тому, що маю настрій, а тому, що щось у мені вирішило — і це рішення не підлягає перегляду. Рішучість веде до практики — незалежно від того, що, де, коли і як! Практика веде до досвіду. Досвід народжує віру, яку не похитне жоден аргумент, бо вона не збудована з аргументів. Вона збудована на свідченні самого серця.

Рішучість веде до практики — незалежно від того, що, де, коли і як! Практика веде до досвіду. Досвід народжує віру, яку не похитне жоден аргумент, бо вона не збудована з аргументів. Вона збудована на свідченні самого серця.

Щовечора, через очищення, ми спрощуємо внутрішній ландшафт. І ось осяяння, яке змінює все: сумнів потребує складного нарративу, щоб вижити. Спростіть внутрішній простір — і сумнів просто почне голодувати. Йому потрібна драма так само, як вогню потрібне паливо. Заберіть драму — і йому нічим буде горіти.

Згадайте тепер кокон і метелика з *«Розділеного Серця»*. Чоловік, який розрізав кокон, щоб полегшити процес, отримав метелика із зів'ялими крилами, який ніколи не зміг літати. Сумнів чинить щось так само руйнівне, але з протилежного боку. Замість того щоб передчасно усунути боротьбу, сумнів каже метелику, що крила, які він виростив, — несправжні. Боротьба вже завершена, крила зміцніли, здатність літати повністю розвинена — але сумнів шепоче: «Ти впевнений, що зможеш літати? Можливо, варто ще трохи побути в коконі. Про всяк випадок». Метелик, який прислухається до цього голосу, ніколи не злетить. Не тому, що не може, а тому, що його переконали, ніби його крила є уявними.

Фундамент, який тримає

Повернімося до нашої сестри-абг'ясі, яка медитувала одинадцять років. Спершу вона вірила. Потім вона щось відчула: спокій, терпіння, рівновагу. Вона перетнула перший поріг, навіть не помітивши цього. Згодом пережитий досвід змінив її характер. Вона перетнула й другий поріг. І все ж стояла, запитуючи: «Чи це є насправді?»

Сумнів не завадив її трансформації — він зробив щось тонше: завадив її визнати. Розум, натренований у сумніві, знецінює кожен досвід у момент його появи: «Це просто розслаблення.

Це просто уява». Побачте це знецінення таким, яким воно є: не інтелектом, а страхом, одягненим у лабораторний халат, що прикидається об'єктивністю. Їй не потрібен був новий досвід. Їй потрібні були впевненість і мужність довіритися своєму досвіду.

У *«Розділеному Серці»* ми описували шукачів, які дають обіцянки, що не можуть виконати, переоцінюють свою відданість свободі й недооцінюють свою прив'язаність до патернів. У цієї абг'ясі була протилежна проблема. Вона недооцінювала свою трансформацію і переоцінювала авторитет власного сумніву. Вона була успішною шукачкою, яка не бачила власного успіху.

Розділене серце сумнівається у своїй відданості. Спляче полум'я сумнівається у своїй енергії. Фундамент з тріщинами сумнівається у власній міцності. І з цих трьох останній — найсерйозніший, бо фундамент уже закладено. Роботу вже зроблено. Все що лишилось - довіритися цьому.

Упевненість, що допомагає шукачеві пройти через це усвідомлення, — не та наївна впевненість, з якою він починав. Життя розбиває її — і, можливо, так і має бути. Але з уламків постає щось глибше: тихе знання того, хто сумнівався і все ж практикував, хто перейшов від вірування до відчуття, а від відчуття до становлення — без потреби в оплесках. Ця друга впевненість не означає, що ви більше ніколи не будете сумніватись; вона означає, що ви не дозволяєте сумніву керувати своїм життям.

Щоранку медитація веде вас глибше за межі вірувань. Щовечора очищення знімає з вас те, що не є вашим. Кожен акт мужності послаблює авторитет сумніву. Ви йдете цим шляхом —

про це свідчать ваші ранки, і це розкриває ваше терпіння. Ваше власне серце, тихіше тепер, ніж роки тому, — доказ цього. Єдине запитання полягає в тому, чи довіритесь ви тому, що вже показало вам життя, чи стоятимете на порозі власного становлення, вічно просячи ще одного доказу.

Єдина протиотрута для всіх

У цих трьох посланнях ми разом окреслили внутрішню територію.

«*Розділене Серце*» показало серце, що розривається між тим, чого воно хоче, і тим, що воно знає.

«*Пробудження Призначення*» показало марність енергії без мети.

«*Побудова Міцного Фундаменту*» зміцнює довіру до власного досвіду, не дозволяючи сумніву підточити його.

Це три отрути, які можуть зупинити ваш шлях. І все ж, якщо подивитися на них разом, крізь них проходить одна спільна нитка.

Тисячоліття тому Аштавакра дав настанову, настільки стиснуту, що її можна помістити в одному подиху: *вішаян вішавât тьяджа*. Відкинь об'єкти чуттів так, як відкидають отруту. Для Аштавакри *вішая* (об'єкти чуттів) були отрутою — спокусами зовнішнього світу, нескінченною процесією привабливих речей, що розсіюють розум і тримають душу прив'язаною до поверхні.

Бабуджі, говорячи з глибини власної реалізації, назвав ще тоншу отруту: «Сумнів — це отрута для духовності».

Зверніть увагу, як ці два застереження доповнюють одне одного крізь століття. Аштавакра застерігає від отрути, що приходить ззовні: світ відводить вас від себе. Бабуджі застерігає від отрути, що виникає зсередини: розум повстає проти вашого власного досвіду. Одна отрута псує шукача, який шукає наповнення назовні. Інша псує шукача, який уже звернувся всередину, але відмовляється довіритися знайденому. Разом вони окреслюють усю територію духовної небезпеки. Зовнішня отрута каже: «Шукай деінде». Внутрішня каже: «Те, що ти знайшов, — недостатньо».

А що ж із отрутою посередині — з тією важкістю, що осідає, коли зникає мета? Вона також охоплена цим баченням. Об'єкти чуттів, *вішяя*, розсіюють увагу назовні. Сумнів роз'їдає довіру всередині. А безцільність — той *тамас*, який ми досліджували в «Пробудженні Призначення», — заповнює вакуум, коли втрачені і зовнішня тяга, і внутрішня довіра.

Три отрути: відволікання, інертність і невіра.
Зовнішня, серединна і внутрішня.

Три протитрути: відданість, мета і віра.
Зовнішня, серединна і внутрішня.

Три Отрути

Три Протитрути

Давня мудрість каже: «Хімма́те марда́ то мада́де Худá». Це означає: коли ми набираємося сміливості зробити один крок, Божественне долає решту відстані.

Давня мудрість каже: «Хімма́те марда́ то мада́де Худá». Це означає: коли ми набираємося сміливості зробити один крок, Божественне долає решту відстані.

Розділеному серцю потрібна мужність зробити вибір.

Сплячому полум'ю потрібна мужність рушити.

Тріснутому фундаменту потрібна мужність довіритися.

І в кожному випадку, щойно ми пробуджуємо в собі цю мужність, щось більше зустрічає нас на половині шляху. Протиотрута від усіх трьох отрут одна й та сама: **віра і мужність, що діють як єдине ціле.**

З любов'ю і молитвами,

Камлеш

*Послання з нагоди святкування Золотого ювілею Йогашираму в
Шахджаханпурі
2й заїзд: 16-18 лютого 2026 року*

Майстер-класи з Дааджі

Ви можете почати практикувати медитацію Heartfulness у будь-який час! Приєднуйтесь до Дааджі у серії трьох майстер-класів, де він ділиться перевагами методу Heartfulness і пояснює, як додати релаксацію, медитацію, очищення та єднання із своїм Вищим 'Я' до вашої щоденної рутини. Усі майстер-класи є безкоштовними.

https://hfn.li/ukr_mc1

1-й Майстер-Клас: “Релаксація та Медитація”

https://hfn.li/ukr_mc2

2-й Майстер-Клас: “Практика Очищення”

https://hfn.li/ukr_mc3

3-й Майстер-Клас: “Молитва”

<https://heartfulness.org/ua/>
Heartfulness Українською

